

DAIKTAVARDINIS ŽODŽIŲ JUNGINYS KAIP GRAMATINĖS KOMPETENCIJOS ĮSISAVINIMO ELEMENTAS PRANCŪZŲ KALBOS BAIGIAMOJO EGZAMINO RAŠTO DARBUOSE

Vitalija Kazlauskienė

Vilniaus universitetas, Lietuva | Vilnius University, Lithuania

---

Pamatinis kalbos struktūros vienetas yra žodžių junginys. Produkuodami kalbą bei reikšdami savo mintis mes renkamės ne pavienius žodžius, o daugiažodžius junginius. Pavienių žodžių dažniai sąrašai pateikia nedaug informacijos apie mokinių leksinę-gramatinę kompetenciją, nes žodžiai kalboje nevertinami izoliuotai. Norint tirti mokinių gebėjimą juos jungti yra prasmingiau analizuoti keliažodžius junginius. Tyrimui pasirinktas daiktavardinis žodžių junginys kaip vienas iš pagrindinių sakinio elementų, nes jo analizė leidžia paaiškinti tam tikrus mokinių kalbos ypatumus ir jos raidos aspektus. Remiantis mokinių tekstyno empiriniais duomenimis, kuris sudarytas iš baigiamojo egzamino prancūzų kaip užsienio kalbos rašto darbų bus bandoma nustatyti vyraujančius struktūrinius daiktavardinių junginių tipus bei jų ypatumus ir įvertinti jų įtaką rašytinės kalbos kokybei. Lingvistinį anotavimą iš esmės sudarys morfosintaksinis žymėjimas. Duomenų tyrimas, kaip minėta, nukreiptas iš esmės į daiktavardinį junginį kaip lingvistinės kompetencijos formavimą, bet tekstynas suteiks galimybę tirti visus lingvistinius faktus (leksinius, morfosintaksinius). Besimokančiųjų prancūzų kalbos lietuvių tarpukalbė iki šiol labai mažai tyrinėta. Pirminė tekstyno analizė parodė, jog mokiniai vartoja gana daug panašių žodžių junginių. Jų pasikartojimą lemia ne aukšto lygio mokinių kalbiniai gebėjimai ar, tiksliau, jų stoka. Siekdami kuo taisyklingiau rašyti mokiniai dažnai pradeda savo sakinius vienodomis, gerai išmoktomis konstrukcijomis. Galima taip pat pastebėti, kad į rašytinę kalbą perkeliama sakytinei kalbai būdingų bruožų. Vis dėlto net dažnai vartodami kai kurias frazes mokiniai daro tam tikrų vartosenos klaidų. Nukrypimai nuo taisyklingos vartosenos aiškintini gimtosios kalbos ir anglų kalbos įtaka. Neryškus daiktavardinio junginio gramatinis apibrėžtumas lietuvių kalboje daro įtaką daiktavardinio junginio apibrėžtumui prancūzų kalboje, dažnai painiojami, praleidžiami specialūs rodikliai. Kas dėl anglų kalbos įtakos, tai mokiniai skolinasi nemažai žodžių iš šios kalbos, kuri tipologiškai artimesnė mokamai kalbai, t.y. prancūzų. Daiktavardinių junginių tyrimas atskleidžia bendrąsias leksinių dėsningumų ir leksinių-gramatinių konstrukcijų vartojimo tendencijas mokinių kalbos tekstynuose, todėl daiktavardinių junginių tyrimas suteikia vertingų įžvalgų tolesnėms tyrimo kryptims. Pagrindinės sąvokos: gramatinė kompetencija, daiktavardinis žodžių junginys, besimokančiųjų prancūzų kalbos lietuvių tarpukalbė, mokinio tekstynas.